

V Bruseli 17. októbra 2025
(OR. en)

14203/25

MAMA 247	COHOM 152
MED 77	JAI 1476
CFSP/PESC 1493	MIGR 383
COPS 509	COTER 173
WTO 93	TRANS 477
ENV 1051	EMPL 445
ENER 537	DIGIT 202
ECOFIN 1367	EDUC 390
DEVGEN 182	POLMAR 62

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od: Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie

Dátum doručenia: 17. októbra 2025

Komu: Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie

---

Č. dok. Kom.: JOIN(2025) 26 final

Predmet: SPOLOČNÉ OZNÁMENIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV
Pakt pre Stredozemie
Jedno more, jeden pakt, jedna budúcnosť

Delegáciám v prílohe zasielame dokument JOIN(2025) 26 final.

Príloha: JOIN(2025) 26 final

VYSOKÝ PREDSTAVITEĽ
ÚNIE PRE
ZAHRANIČNÉ VECI
A BEZPEČNOSTNÚ POLITIKU

V Bruseli 16. 10. 2025
JOIN(2025) 26 final

**SPOLOČNÉ OZNÁMENIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE,
EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU
REGIÓNOV**

**Pakt pre Stredozemie
Jedno more, jeden pakt, jedna budúcnosť**

1. ÚVOD

Európska únia (EÚ) a partneri v južnom Stredozemí¹ zdieľajú priestor spoločných príležitostí, výziev a zodpovednosti: je to **náš spoločný stredozemský priestor**. V partnerstve spolupracujeme na stabilnom a prosperujúcom Stredozemí.

Od vzniku **barcelonského procesu**² v roku 1995 bolo vytvorenie oblasti spoločného mieru a prosperity v stredozemskom regióne strategickým cieľom Európskej únie. Na základe existujúceho súboru inštitúcií a formátov spolupráce poskytol ďalší impulz **program pre Stredozemie z roku 2021 a súvisiaci hospodársky a investičný plán**³, ktorým sa mobilizujú celkové finančné prostriedky EÚ pre južné susedstvo v rámci hospodárskeho a investičného plánu vo výške približne 6 miliárd EUR, čím sa podnietili investície vo výške približne 27 miliárd EUR na niekoľko konkrétnych vlajkových projektov.

Vymenovanie vôbec prvej **európskej komisárky pre Stredozemie**, ktorá úzko spolupracuje s **vysokou predstaviteľkou Európskej únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku**, poukazuje na ambíciu EÚ posilniť a viac zamerať pozornosť na Stredozemie.

Pakt pre Stredozemie (ďalej len „pakt“) odráža túto strategickú ambíciu. Chceme posilniť tento vzťah a dosiahnuť **hlbšiu integráciu v rámci spoločného stredozemského priestoru**. Cieľom paktu je dosiahnuť zmenu paradigmy, ktorá je nevyhnutná na plné využitie potenciálu nášho partnerstva a na spoluprácu založenú na zásadách spoločného záväzku, spoločnej tvorby a spoločnej zodpovednosti.

Stredozemský región sa nachádza medzi troma kontinentmi – Európou, Afrikou a Áziou – a je dôležitým mostom pre hospodárske partnerstvo, kultúrnu výmenu a dialóg medzi týmito rozmanitými regiónmi. Súčasný globálny a regionálny geopolitický kontext si vyžaduje užšie politické vzťahy a posilnené partnerstvo. Najmä dôsledky vojny v Gaze sa odrážajú na Blízkom východe aj mimo neho, čo vedie k zvýšenej neistote a nestabilite. Nedávna dohoda o ukončení konfliktu v Gaze je historickým míľnikom a ponúka Izraelu, Palestíne a širšiemu regiónu šancu vytvoriť dôveryhodnú politickú cestu k trvalému mieru a bezpečnosti, a to na základe riešenia spočívajúceho v existencii dvoch štátov. Hoci bezprostrednou prioritou EÚ je zabezpečiť, aby sa do Gazy dostala dostatočná humanitárna pomoc, EÚ prispeje aj poskytovaním podpory na riadenie a reformu Palestínskej samosprávy, poskytovaním finančných prostriedkov na obnovu Gazy, a to aj zvolaním Skupiny darcov pre Palestínu, a posilnením prítomnosti svojich misíí EÚ v rámci SBOP.

Nedávnymi konfliktmi a nepokojmi vrátane tých, ku ktorým došlo v Libanone, Sýrii, Jemene a Iráne, sa ešte viac vystupňovalo napätie, čo má vplyv na námornú bezpečnosť a medzinárodný obchod. Stredozemský región čelí aj hrozbe účinkov presahovania neistoty a nestability v Afrike, najmä v susednom regióne Sahel, ktorý má strategický význam pre severoafrické krajiny. Na región má vplyv aj ruská útočná vojna proti Ukrajine, a to najmä v oblasti potravinovej bezpečnosti.

---

¹ Južné Stredozemie zahŕňa 10 partnerov z južného susedstva: Alžírsko, Egypt, Izrael, Jordánsko, Libanon, Líbyu, Maroko, Palestínu*, Sýriu a Tunisko.

* Toto označenie nemožno vykladať ako uznanie Palestínskeho štátu a nie sú ním dotknuté pozície jednotlivých členských štátov k tejto otázke.

² Barcelonské vyhlásenie a euro-stredozemské partnerstvo | EUR-Lex.

³ JOIN(2021) 2.

Pakt je **príležitosťou na zmenu našich základných vzťahov** a na **zdôraznenie nášho záväzku k mieru, bezpečnosti a multilaterálnemu medzinárodnému poriadku založenému na pravidlách, pričom poskytuje jasný politický signál partnerstva na globálnej scéne.**

Paktom sa vytvorí **praktický rámec spolupráce**, ktorý bude spájať silný politický záväzok s prístupom zdola nahor prostredníctvom realizácie spoločných iniciatív v prioritných oblastiach politiky spoločného záujmu. Tieto iniciatívy môžu priniesť hmatateľné výsledky pre ľudí všetkých vekových kategórií, najmä pre mladých ľudí, ženy, malé podniky a podnikateľov. Paktom sa bude podporovať spolupráca na regionálnej a miestnej úrovni v spoločnom stredozemskom priestore. Prebiehajúca spoločenská a hospodárska transformácia v regióne ponúka množstvo príležitostí na spoluprácu, ktorá môže byť pre ľudí prínosom. Spoločné riešenie výziev v oblasti klímy, životného prostredia a bezpečnosti môže zároveň pomôcť budovať a ďalej posilňovať odolnosť regiónu a zároveň presmerovať naše partnerstvo na priemyselné odvetvia budúcnosti. Pakt je príležitosťou nasmerovať úsilie do oblastí, ktoré môžu mať **trvalý a transformačný vplyv** na širší región a na celom svete.

Pakt je výsledkom **rozsiahlych konzultácií** s desiatimi partnermi z južného Stredozemia, členskými štátmi EÚ, Európskym parlamentom, Európskym hospodárskym a sociálnym výborom, Výborom regiónov, so susednými krajinami mimo EÚ, s agentúrami OSN a ďalšími medzinárodnými organizáciami. Vzhľadom na svoje jedinečné zloženie medzivládnej organizácie, ktorej členmi sú všetci partneri z EÚ a južného Stredozemia, bola úzko zapojená **Únia pre Stredozemie**. Dôležitú úlohu pri konzultáciách zohrala aj **Nadácia Anny Lindhovej**.

Konzultácie sa uskutočnili aj so širokou škálou zainteresovaných strán zastupujúcich rôzne zložky občianskej spoločnosti vrátane hospodárskych, kultúrnych a sociálnych subjektov, akademickej obce a think-tankov. Osobitná pozornosť sa venovala regionálnemu a miestnemu rozmeru, a to aj vzhľadom na skutočnosť, že budú mať zásadný význam pri vykonávaní paktu. Mladí ľudia boli do konzultácií úzko zapojení prostredníctvom série podujatí, najmä prostredníctvom **Euro-stredozemského dialógu s mládežou**.

O výsledkoch týchto konzultácií sa rokovalo v rámci **zasadnutia ministrov EÚ a južného susedstva** 14. júla 2025, na ktorom desať partnerov z južného Stredozemia a členské štáty EÚ potvrdili svoju ochotu pragmaticky spolupracovať na konkrétnych iniciatívach a opatreniach budúceho paktu.

Časom sa **rozsah pôsobnosti paktu môže rozšíriť aj mimo južného Stredozemia**, a to na základe synergií s inými iniciatívami EÚ. Podľa potreby sa preskúma a podporí účasť na akciách spoločného a strategického záujmu partnerov z Perzského zálivu, susedných krajín subsaharskej Afriky, najmä Mauritánie a Senegalu, Turecka, ako aj partnerov zo západného Balkánu a Čierneho mora⁴. Bude sa takisto pokračovať v spolupráci s **regionálnymi organizáciami** – Africkou úniou, Ligou arabských štátov a Radou pre spoluprácu v Perzskom zálive.

Paktom sa bude podporovať ďalšie zintenzívnenie **trojstrannej spolupráce, najmä s partnermi z Perzského zálivu**. Je to veľmi dôležité, pretože tieto krajiny predstavujú

---

⁴ Strategický prístup Európskej únie k čiernomorskému regiónu, JOIN(2025) 135.

dôležitý most medzi Európou, Áziou a Afrikou a môžu zohrávať dôležitú úlohu pri riešení politických, hospodárskych, rozvojových a humanitárnych výziev v južnom Stredozemí, a najmä na Blízkom východe. Mnohé oblasti, na ktoré sa pakt zameriava, sú v súlade s prioritami spoločného oznámenia EÚ o strategickom partnerstve s krajinami Perzského zálivu⁵, najmä pokiaľ ide o zelenú transformáciu, obchod, dopravu, regionálnu stabilitu a globálnu bezpečnosť.

2. TRI PILIERE PAKTU

Pakt predstavuje začiatok procesu, ktorý je svojou povahou otvorený a vytvára **praktický rámec spolupráce**, pričom sa opiera o tri piliere:

- I. **Ľudia: hnacia sila zmien, prepojení a inovácií**
- II. **Silnejšie, udržateľnejšie a integrovanejšie hospodárstva**
- III. **Bezpečnosť, pripravenosť a riadenie migrácie**

Tieto tri piliere sú **úzko prepojené**. Každý z nich zahŕňa **počiatočný súbor nových a realizovateľných iniciatív**, ako aj návrhy na **rozšírenie existujúcich opatrení**, ktoré môžu mať transformačný vplyv a priniesť pridanú hodnotu. Pakt je založený na **zásade flexibility**, ktorá umožní rôznu účasť partnerov na realizácii rôznych iniciatív.

Pakt bude vychádzať z **existujúcich iniciatív** vrátane hospodárskeho a investičného plánu, dohôd o pridružení, priorít partnerstva, strategických a komplexných partnerstiev, iných rámcov regionálnej spolupráce, ako aj národných stratégií členských štátov⁶.

Na podporu vykonávania paktu, ktorý je v súlade s prioritami NDICI – Globálna Európa⁷, stratégie Global Gateway a budúceho nástroja Globálna Európa⁸, **budú mobilizované všetky príslušné finančné nástroje EÚ**. Členské štáty EÚ a partneri z južného Stredozemia budú požiadaní o príspevok s cieľom maximalizovať vplyv a synergie opatrení. Podobne sa v rámci prístupu „Tím Európa“ využijú finančné prostriedky finančných inštitúcií členských štátov EÚ, medzinárodných finančných inštitúcií⁹ a súkromného sektora s cieľom vytvoriť príležitosti pre ľudí a podniky.

EÚ a partneri z južného Stredozemia sa budú usilovať o dodržiavanie ľudských práv, dobrej správy vecí verejných a základných slobôd v súlade s Agendou 2030 pre udržateľný rozvoj. Zároveň budú podporovať **rodovú rovnosť, nediskrimináciu a práva osôb so zdravotným postihnutím**. Tieto ciele podporia realizáciu iniciatív a sú základným prvkom pre zachovanie živej občianskej spoločnosti a podporu zdravšieho a priaznivejšieho podnikateľského prostredia.

I. Ľudia: hnacia sila zmien, prepojení a inovácií

Spoločný stredozemský priestor sa začína jeho obyvateľmi: je to spoločný kultúrny, historický a ľudský priestor. Spájanie ľudí vytvára mosty, ktorými sa podporuje vzájomné porozumenie

---

⁵ JOIN(2022) 13.

⁶ Vráťane Matteiho plánu pre Afriku a súvisiaceho rímskeho procesu.

⁷ Nariadenie (EÚ) 2021/947.

⁸ [Rozpočet EÚ na roky 2028 – 2034](#).

⁹ Najmä Európska investičná banka (EIB) a Európska banka pre obnovu a rozvoj (EBOR).

a poskytujú sa príležitosti na rast a rozvoj, čím sa vytvára stabilita a zdôrazňujú sa výhody spolupráce.

Zatiaľ čo v EÚ čelíme klesajúcim demografickým trendom, ktoré sú ovplyvnené kombináciou vysokej priemernej dĺžky života a klesajúcej miery pôrodnosti, južná časť stredozemského regiónu čelí sociálnym, hospodárskym a demografickým tlakom. Vďaka paktu máme príležitosť investovať do vzdelávania, zručností, cirkulujúcej migrácie a zdrojov obživy¹⁰. Vzdelávanie má jasný a preukázateľný vplyv na rozvoj a hospodársky rast. Hoci sa mladí ľudia v južnom Stredozemí radi zapájajú do **vysokoškolského vzdelávania a odbornej prípravy**, nižšia miera absolvovania štúdií¹¹, nerovnomerné uznávanie kvalifikácií a obmedzená mobilita, ako aj pracovné a podnikateľské príležitosti predstavujú prekážky v ich prístupe k dôstojnému zamestnaniu na národných, regionálnych a medzinárodných trhoch práce¹².

Investovaním do ľudí a **podporou ich možností vzdelávania, rastu a mobility** tento pakt prispeje k posilneniu kultúrnych, akademických, sociálnych a hospodárskych väzieb, vďaka ktorým bude spolupráca medzi EÚ a južným Stredozemím ešte silnejšia a odolnejšia.

1.1. Vysokoškolské vzdelávanie, odborná príprava, rozvoj zručností, výskum a inovácie

V súlade s úniou zručností¹³ sa bude paktom podporovať **rozvoj zručností a prístup na trhy práce** prostredníctvom vzdelávania a odbornej prípravy. Cieľom nadviazania spolupráce s inštitúciami a so súkromným sektorom v spoločnom stredozemskom priestore bude vytvoriť z regiónu centrum nadnárodného vzdelávania, inovácií, výskumu a vývoja a tým prispieť k odolnosti a obnove. V tejto súvislosti budú zohrávať dôležitú úlohu univerzity, inštitúcie vzdelávania a odbornej prípravy, výskumné a technologické infraštruktúry, priemyselné odvetvia, nadácie a kultúrne subjekty.

Pakt bude vychádzať z politického dialógu na vysokej úrovni o vysokoškolskom vzdelávaní na úrovni ministrov, ako aj z úspešnej spolupráce s partnermi z južného Stredozemia v rámci programu Erasmus+ s cieľom vytvoriť integrovanejšie a inkluzívnejšie prostredie pre vysokoškolské vzdelávanie a rozvoj zručností v spoločnom stredozemskom priestore, a to aj prostredníctvom spustenia **novej stredozemskej platformy** pre vysokoškolské vzdelávanie.

---

¹⁰ JRC143548. Z údajov vyplýva, že približne o tri desaťročia budú demografické vzorce v južnom Stredozemí podobné vzorcom, aké dnes možno vidieť v EÚ. V súčasnosti sa vo väčšine krajín južnej časti Stredozemia pomer medzi obyvateľstvom v produktívnom veku a staršími osobami (nad 65 rokov) pohybuje medzi 12 a 15 %. Očakáva sa však, že do roku 2060 tento pomer klesne približne na 5 %, čo je tesne nad úrovňou pozorovanou v EÚ. Tieto zmeny si vyžadujú zmenu modelov hospodárskeho rastu, ktoré sa už nebudú môcť opierať o rozširovanie pracovnej sily, ale budú sa zameriavať na zvyšovanie produktivity práce.

¹¹ JRC143548. Priemerný hrubý podiel absolventov prvého stupňa (ISCED 6 a 7) v terciárnom vzdelávaní v šiestich krajinách južného Stredozemia, o ktorých sú k dispozícii údaje, je 32,7 % v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 44,1 %.

¹² Pomer ekonomicky aktívneho obyvateľstva (t. j. ľudí, ktorí sú zamestnaní alebo si aktívne hľadajú zamestnanie) k obyvateľstvu v produktívnom veku je v krajinách južného Stredozemia nižší ako 50 % a v prípade žien je to len 30 %. V EÚ je to takmer 75 %. Pomer ekonomicky aktívneho obyvateľstva k obyvateľstvu v produktívnom veku 15 – 65 rokov, 2023, Eurostat.

¹³ COM(2025) 90.

Okrem toho môžu vzdelávacie aktivity ťažiť z medzigeneračnej spravodlivosti, ktorá ponúka možnosť spojiť energiu mladých ľudí so skúsenosťami starších generácií a premeniť vekovú rôznorodosť na spoločnú silu, pokiaľ ide o inovácie a súdržnosť.

Vysokoškolské vzdelávanie, zručnosti, výskum a inovácie

Iniciatívou sa vytvorí integrovanejšie a inkluzívnejšie prostredie pre vysokoškolské vzdelávanie a zručnosti, najmä prostredníctvom týchto činností:

- **založenie Stredozemskej univerzity**, ktorá bude inštitúciou s univerzitnými areálmi v spoločnom stredozemskom priestore, s programami v oblasti humanitných, prírodných a technických vied. Bude sa pritom vychádzať zo skúseností inštitúcií vysokoškolského vzdelávania v danom regióne a aliancií európskych univerzít, pričom sa využijú a doplnia existujúce opatrenia na budovanie kapacít v rámci programu Erasmus+. Univerzita bude podporovať inkluzívne výmeny zamestnancov a študentov na vybraných univerzitách a obchodných školách z regiónu a bude sa usilovať o vytvorenie spoločných učebných plánov/programov, spoločných diplomov, ako aj iných vzdelávacích aktivít, ako sú letné školy a spoločné mikrocertifikáty,
- **zvyšovanie mobility študentov a zamestnancov vo vysokoškolskom vzdelávaní** v rámci programu Erasmus+, ako aj podpora mobility **výskumných pracovníkov** v rámci akcií Marie Curie-Sklodovskej programu Horizont Európa,
- **zriadenie a ďalší rozvoj inovačných a výskumných centier**, ktoré spájajú univerzity a súkromný sektor s cieľom zlepšiť transfer poznatkov a technológií, zapojiť inovátorov, startupy a investorov,
- **zriadenie stredozemského centra vedeckej diplomacie**, ktoré bude prepájať vedu a politiku a poskytovať odbornú prípravu diplomatickému a technickému personálu v oblasti cezhraničných rokovanií, navrhovania spoločných projektov a politického poradenstva založeného na dôkazoch,
- **podpora medzigeneračných mentorských programov** na výmenu poznatkov a skúseností s mládežou.

Preklopenie rozdielu medzi vzdelávaním a odbornou prípravou na jednej strane a **rovnakými a dôstojnými pracovnými príležitosťami** na strane druhej je kľúčom k zabezpečeniu hladkého prechodu na trhy práce a v rámci nich a k zvýšeniu konkurencieschopnosti. Podpora posilnenia postavenia žien a riešenie rozdielu v zamestnanosti žien a mužov sú nevyhnutné na uvoľnenie potenciálu hospodárstiev a spoločností v celom spoločnom stredozemskom priestore. Rozšírenie **možností pracovnej migrácie** medzi EÚ a južným Stredozemím, a to aj pre sezónnych pracovníkov, má naďalej zásadný význam pre zosúladenie ponuky a dopytu na trhoch práce a podporu hospodárskeho rastu¹⁴.

¹⁴ JRC143548. Migrácia má priaznivý vplyv na blahobyt krajín južného Stredozemia a zmierňuje tlak na trhu práce v EÚ. Štúdium v EÚ predstavuje pre štátnych príslušníkov z južného susedstva čoraz dôležitejší spôsob vstupu na trh práce EÚ.

Preklopenie rozdielu v zručnostiach a kvalifikácii na trhoch práce

Iniciatíva sa zameria na podporu plynulého prechodu pracovníkov z partnerských krajín z južného Stredozemia na regionálne, národné a medzinárodné trhy práce. Bude sa zameriavať na rôzne oblasti zamestnatelnosti, a to najmä:

- **rozširovaním existujúcich ekosystémov technického a odborného vzdelávania a prípravy**, a to pomocou zosúladenia odborného vzdelávania s potrebami na trhu práce, aby sa pokryli odvetvia spoločného záujmu vrátane poľnohospodárstva a spracovania potravín, digitálneho a kultúrneho odvetvia a inovatívneho cestovného ruchu,
- **podporou rozvoja programov podľa vzoru národných plánov záruky pre mladých ľudí¹⁵** prispôbených regionálnym a miestnym podmienkam s cieľom zabezpečiť, aby mladí ľudia našli príležitosti na trhoch práce,
- **vytvorením nástroja na sledovanie zručností v Stredozemí**, pomocou ktorého sa budú dokumentovať zručnosti, ktoré získali prijímatelia v rámci projektov EÚ alebo partnerských projektov. Nástroj na sledovanie zručností v Stredozemí uľahčí uznávanie a prenosnosť zručností a rozšíri možnosti medzinárodnej a obehovej mobility v rámci existujúcich programov a iniciatív¹⁶. To prispeje k partnerstvám zameraným na talenty,
- **zvyšovaním kvality učňovskej prípravy a zlepšovaním modelov vzdelávania na pracovisku**, a to najmä podporou účasti partnerov z južného Stredozemia v Európskom združení učňovskej prípravy.

1.2. Kultúra, šport a cestovný ruch

Stredozemie má pôsobivú šírku **hmotného aj nehmotného kultúrneho a prírodného dedičstva**. S viac ako 60 pamiatkami svetového dedičstva UNESCO a dynamickou súčasnou architektonickou a umeleckou scénou¹⁷ je región južného Stredozemia silným svedectvom našich spoločných koreňov a ponúka základ pre budúcu spoluprácu prostredníctvom kultúry, udržateľného kultúrneho cestovného ruchu vrátane tradícií v oblasti stravovania¹⁸, vzdelávania a rozvoja založeného na dedičstve.

Kultúrne pamiatky a inštitúcie, ako aj múzeá by mali byť viac než len výstavnými priestormi, mali by pôsobiť ako hnacie sily zmien, hospodárskeho rozvoja a inkluzívneho rastu, ktoré majú potenciál iniciovať obnovu a revitalizáciu mestských, pobrežných a vidieckych oblastí. Kľúčom k využitiu ich potenciálu je spolupráca s verejným a so súkromným sektorom, ako aj s miestnymi a medzinárodnými darcami a nadáciami. Podporou udržateľného cestovného ruchu a správy pamiatok môžu regióny zabezpečiť, aby sa ich dedičstvo stalo trvalým zdrojom hospodárskych a sociálnych prínosov. Ochrana umenia,

¹⁵ [The reinforced Youth Guarantee \(Posilnená záruka pre mladých ľudí\) – Európska komisia.](#)

¹⁶ Napríklad programy Erasmus+, Horizont Európa, PRIMA, THAMM+, nástroj partnerstva v oblasti mobility, sieť Medusa Connectivity Network a s podporou stredozemského strediska ETF pre monitorovanie zručností.

¹⁷ [Centrum svetového dedičstva UNESCO – Zoznam svetového dedičstva.](#)

¹⁸ Aj prostredníctvom možného rozšírenia [AfrIPI – projektu medzinárodnej spolupráce.](#)

kultúrneho a prírodného dedičstva pred drancovaním a nezákonným obchodovaním (a ochrana práv súčasných umelcov) zostávajú oblasťami spoločného záujmu.

Objekty kultúrneho dedičstva a múzeá sa môžu stať priestormi na reflexiu a dialóg otvorenými pre rôzne komunity, čím ponúkajú príležitosti pre kultúrnu odolnosť a súdržnosť. **Umenie, hudba, tradičné umenie a remeslá a kinematografia majú schopnosť** podporovať vzájomné porozumenie, rozmanitosť, začlenenie a sociálno-ekonomický rozvoj. Paktom sa budú podporovať činnosti vrátane začatia dialógu na vysokej úrovni o kultúrnej spolupráci, ktorý sa zameria aj na kultúrne dedičstvo.

Investíciami do športu sa posilňuje súdržnosť, prekonávajú sa sociálne rozdiely a podporuje sa začlenenie. Okrem zdravotných a hospodárskych prínosov zohráva šport kľúčovú úlohu pri zapájaní mládeže a posilňovaní pocitu spolupatričnosti. Nadchádzajúce významné športové podujatia¹⁹, ktoré spájajú krajiny z celého regiónu, ponúkajú sľubné príležitosti na regionálnu spoluprácu, udržateľné prepojenie a pomáhajú podporovať rovnosť a nediskrimináciu.

Prehĺbenie medzináboženského dialógu prispieva k vzájomnému porozumeniu a mierovej spolupráci pri riešení spoločných výziev.

Na základe skúseností získaných z programov Erasmus+, Kreatívna Európa a Horizont Európa sa budú v rámci paktu skúmať možnosti ďalšieho posilnenia spolupráce na základe existujúcich iniciatív EÚ v oblasti výskumu, kultúry, mládeže a športu.

Euro-stredoziemská iniciatíva pre kultúru, šport a cestovný ruch

Touto iniciatívou sa podporí sieť viacerých zainteresovaných strán z verejného a zo súkromného sektora, občianskej spoločnosti, nadácií, subjektov pôsobiach v oblasti cestovného ruchu a univerzít na podporu kultúrneho dedičstva a kreatívneho priemyslu, kultúrneho cestovného ruchu a športu, a to najmä prostredníctvom týchto činností:

- **ochrana a zhodnocovanie kultúrneho dedičstva:**
  - **vytvorenie špecializovaného mechanizmu na ochranu a podporu stredoziemského kultúrneho dedičstva** prostredníctvom združovania verejných a súkromných zdrojov,
  - **vytvorenie stredoziemských kultúrnych ciest** na posilnenie spoločného kultúrneho stredoziemského priestoru,
  - **rozšírenie spoločného európskeho dátového priestoru pre kultúrne dedičstvo** na partnerov z južného Stredozemia s cieľom podporiť digitalizáciu a zachovanie ich kultúrneho dedičstva,
- **vytvorenie digitálnej platformy pre spoluprácu „CulturIT“** na podporu prepájania kultúrnych aktivít,
- **zabezpečenie účasti na významných kultúrnych podujatiach a zlepšenie rezidenčných pobytov pre umelcov a iných kultúrnych aktérov**, a to aj prostredníctvom regionálnych sietí pre talenty,
- **zabezpečenie účasti na aktivitách spojených s kampaňou #BeActive a Európskym týždňom športu** s cieľom zvýšiť povedomie o prínosoch športu pre fyzické a duševné zdravie,

¹⁹ Ako napríklad Stredomorské hry a Majstrovstvá sveta vo futbale 2030.

- **spolupráca so Stredomorskými hrami** s cieľom ďalej zviditeľniť toto uznávané podujatie, najmä medzi mladými ľuďmi, propagovať prínosy športu a jeho pozitívny vplyv z hľadiska boja proti stereotypom a podpory inklúzie.

1.3. Posilnenie postavenia občianskej spoločnosti, mládeže a miestnych komunít

Občianska spoločnosť a miestne komunity sú hlboko zakorenené v miestnej realite. Ich práca – podpora miestnych komunít pri poskytovaní sociálnych a komunitných služieb, zvyšovaní povedomia o kľúčových spoločenských výzvach, posilňovaní demokratickej účasti, posilňovaní postavenia žien a mladých ľudí a podpore digitálnej gramotnosti – prispieva k inkluzívnejšej spoločnosti. Sú takisto kľúčové pri zlepšovaní situácie zraniteľných skupín vrátane osôb so zdravotným postihnutím.

Aktívna a posilnená občianska spoločnosť môže popri parlamentoch a verejných inštitúciách uľahčiť miestny dialóg a umožniť lepšie navrhovanie a vykonávanie politík v prospech občanov. Na zabezpečenie otvoreného a inkluzívneho priestoru na diskusiu je nevyhnutné prosperujúce **mediálne prostredie**. Podobne sa podporou rozvoja na regionálnej a miestnej úrovni prostredníctvom integrovaných a participatívnych prístupov môže podporiť vyvážený rast v mestských aj vo vidieckych oblastiach.

Paktom sa zvýši úsilie o podporu priaznivého prostredia pre občiansku spoločnosť a pomôže sa miestnym komunitám vybudovať kapacity na účinné plnenie ich úloh.

Posilnenie postavenia občianskej spoločnosti, mládeže a miestnych komunít

Cieľom tejto iniciatívy bude podporiť životaschopnú občiansku spoločnosť a miestne komunity ako nositeľov rozvoja a sociálnej súdržnosti. Posilní sa ňou postavenie kľúčových aktérov, ktorí môžu konkrétne podporiť svoje komunity, a to najmä prostredníctvom týchto činností:

- **zriadenie Parlamentného zhromaždenia mládeže pre Stredozemie**, ktoré bude zhromažďovať názory a podnety mladých ľudí,
- **podpora rozvoja stredozemskej občianskej služby** prostredníctvom vytvorenia platformy určenej na prepojenie mladých ľudí v celom stredozemskom regióne s rôznorodými dobrovoľníckymi príležitosťami v ich vlastných krajinách aj v celom regióne. Táto iniciatíva bude vychádzať z dobrovoľníckych iniciatív a dopĺňať iné iniciatívy v oblasti mobility, čím sa podporí hlbšie vzájomné porozumenie medzi mladými ľuďmi v spoločnom stredozemskom priestore,
- **posilnenie postavenia organizácií vedených ženami ako rozhodujúcich činiteľov v ich komunitách** pomocou ich aktívneho zapojenia do navrhovania a realizácie iniciatív v rôznych odvetviach, ako je zvyšovanie kvalifikácie, vyššie vzdelávanie a podpora podnikania. Táto akcia bude vychádzať aj zo skúseností získaných pri podpore startupov vedených ženami, najmä vo vidieckych a v odľahlých oblastiach,
- **posilnenie podpory mediálnych organizácií** prostredníctvom uľahčenia iniciatív na budovanie kapacít, poskytovania príležitostí na spoločné projekty a podpory výmeny skúseností. Touto akciou sa posilní naša prebiehajúca spolupráca na podporu mladých vplyvných osobností v regióne,

- **posilnenie mechanizmu spolupráce na miestnej úrovni**, inšpirované prístupom Dohovoru primátorov a starostov, na podporu sociálneho začlenenia na miestnej a obecnej úrovni pre občanov všetkých vekových kategórií vrátane osôb v zraniteľnej situácii.

II. Silnejšie, udržateľnejšie a integrovanejšie hospodárstva

Hlbšie obchodné vzťahy a hospodárska integrácia pomáhajú zabezpečiť stabilitu a hospodársku odolnosť. EÚ a partneri z južného Stredozemia majú silné a dlhodobé hospodárske väzby a obrovský potenciál na ďalšie zvyšovanie hospodárskej integrácie trhov v celom regióne s cieľom vytvoriť udržateľný rast a pracovné príležitosti. Naše hospodárstva sa navzájom dopĺňajú a môžu priniesť významné vzájomné výhody.

Úspech paktu bude závisieť aj od schopnosti mobilizovať verejné a súkromné investície vo veľkom rozsahu. Stratégiou **Global Gateway**²⁰ v **Stredozemí** sa môžu podporiť inteligentné, čisté a bezpečné investície do digitálnych technológií, energetiky, odolnosti v oblasti vody, inovatívneho poľnohospodárstva a dopravy a zároveň posilniť systémy zdravotníctva, vzdelávania a výskumu v súlade s Dohodou EÚ o čistom priemysle²¹.

II.1. Obchodné a investičné príležitosti

EÚ je najväčším obchodným partnerom južného susedstva (v roku 2024 dosiahol jej podiel na obchode tohto regiónu s tovarom so svetom hodnotu 41 %). Partneri z južného Stredozemia často poukazujú na potrebu rozvíjať hodnotové reťazce a prilákať a udržať si vyššie objemy priamych investícií. Obchod a investície si zároveň vyžadujú predvídateľné prostredie, makroekonomickú stabilitu, zblížovanie v oblasti regulácie a rovnaké podmienky pre verejný a súkromný sektor.

Tento región ponúka významné hospodárske a obchodné príležitosti, ktoré sú podporené ľudským kapitálom, konkurencieschopnými nákladmi na energiu z obnoviteľných zdrojov a dopravu a zrýchľujúcou sa digitálnou transformáciou. Reštrukturalizácia svetového obchodu otvára nové príležitosti, keďže južné Stredozemie môže zohrávať úlohu v diverzifikácii dodávateľských reťazcov. Na základe dvojstranných partnerstiev sa paktom prispeje k zintenzívneniu spoločnej práce na budovaní stabilného hospodárskeho prostredia, podpore udržateľného obchodu a investícií a **ďalšej integrácii dodávateľských reťazcov**, a to aj v odvetviach zdravotníctva a poľnohospodárstva a v oblastiach čistých energií a technológií, ktoré sú kľúčové pre zvýšenie konkurencieschopnosti a perspektív dekarbonizácie spoločného stredozemského priestoru. Paktom sa posilní spolupráca v oblasti kritických surovín s cieľom zabezpečiť odolné, transparentné a udržateľné dodávateľské reťazce v kľúčových odvetviach, ako sú napríklad hnojivá.

---

²⁰ JOIN (2021) 30.

²¹ COM(2025) 85.

Modernizácia a posilnenie obchodných a investičných vzťahov pre inkluzívnejší, odolnejší a udržateľnejší rast

Cieľom iniciatívy je využiť potenciál **existujúcich obchodných dohôd**²² a zapojiť sa do nových iniciatív na posilnenie hospodárskej integrácie, a to najmä prostredníctvom:

- **pružnejšej a cielenejšej podpory modernizácie dvojstranných obchodných vzťahov** pomocou nových foriem angažovanosti v kľúčových odvetviach spoločného záujmu pri súčasnom zabezpečení účinného plnenia záväzkov na odstránenie necolných prekážok obchodu, a to s cieľom zvýšiť predvídateľnosť a budovať dôveru investorov,
- **preskúmania dohôd zameraných na uľahčovanie udržateľných investícií** so zainteresovanými partnermi na prilákanie priamych zahraničných investícií (PZI).

Iniciatívou sa budú podporovať a priťahovať **investície** na podporu inovatívnych a digitálnych hospodárstiev a bude sa posilňovať integrácia dodávateľského reťazca, a to najmä prostredníctvom:

- **zlepšenia podnikateľského a investičného prostredia, zblížovania v oblasti regulácie a zjednodušenia colných postupov**, a to aj prostredníctvom technickej pomoci na podporu hospodárskych reforiem partnerských krajín²³,
- **rozširovania národných a tematických investičných platforiem**, ktoré spájajú súkromný sektor, medzinárodné finančné inštitúcie a národné finančné inštitúcie.

II.2. Využívanie startupových ekosystémov

Napriek mnohým štrukturálnym problémom zaznamenal región južného Stredozemia nárast podnikateľskej aktivity, ktorá sa opiera o mladé, technicky zdatné obyvateľstvo a rastúci záujem investorov. **Postupná diverzifikácia a štrukturálna transformácia hospodárstva prebieha na miestnej úrovni** vrátane mestských aj vidieckych oblastí, čo vytvára nové príležitosti na rozvoj národných a regionálnych hodnotových reťazcov a zároveň zvyšuje komplementárnosť v záujme hospodárskej integrácie. Na plné využitie tohto potenciálu je nevyhnutné podporovať miestnu výrobu a podniky, a to aj v poľnohospodárstve. To si bude vyžadovať ďalšie skúmanie úlohy miestneho sociálneho podnikania a alternatívnych obchodných modelov ako kľúčových hnacích síl inkluzívneho a udržateľného hospodárskeho rastu.

²² Patrí k nim aj paneuro-stredomorský dohovor o preferenčných pravidlách pôvodu.

²³ V relevantných prípadoch aj v kontexte makrofinančnej pomoci EÚ.

StartUp4Med

Iniciatívou sa uvoľní potenciál rastu a tvorby pracovných miest pre startupy a mikropodniky, malé a stredné podniky²⁴, čím sa poskytnú príležitosti na rozšírenie hospodárskej účasti, najmä pre mladých ľudí a ženy. Nadviaže na existujúce odvetvové mechanizmy²⁵ a bude v súlade so Stratégiou EÚ pre startupy a scaleupy²⁶. Tento cieľ sa dosiahne:

- **vytvorením regionálneho mechanizmu na podporu startupov** s cieľom zlepšiť prístup k financiám a mobilizáciu investícií. Prostredníctvom prístupu „Tím Európa“ sa zmobilizujú európske finančné inštitúcie v kombinácii s alternatívnymi spôsobmi financovania, ako sú pôžičky na čestné slovo (*honour loans*), crowdfunding a zmiešané financovanie²⁷,
- **vytvorením programu „Open for Business“** určenému súkromnému sektoru s cieľom identifikovať problematické oblasti a uľahčiť právne a regulačné zjednodušenie,
- **vytvorením súboru politických nástrojov** na podporu formalizácie mikropodnikov, malých a stredných podnikov, a to aj prostredníctvom zjednodušených administratívnych postupov, finančných stimulov a prepojenia so sociálnou ochranou. Neformálni mikropodnikatelia budú mať prospech z cielej podpory, ako je odborné poradenstvo, právna pomoc a certifikácia zručností.

II.3. Digitálna infraštruktúra a kybernetická bezpečnosť

Digitálna revolúcia a revolúcia v oblasti umelej inteligencie menia podobu hospodárstiev a spoločností. V tejto oblasti existuje silný podnet na partnerstvo s cieľom využiť potenciál digitálnych riešení, riešení v oblasti údajov a umelej inteligencie na zvýšenie konkurencieschopnosti a efektívnosti našich hospodárstiev a spoločností a zároveň zaistiť bezpečnosť, suverenitu a súlad so základnými hodnotami, ľudskými právami a zásadami dobrej správy vecí verejných.

Skutočné prepojenie prostredníctvom bezpečných a dôveryhodných digitálnych infraštruktúr v celom Stredozemí je základným cieľom nielen na zblíženie našich hospodárstiev a občanov, ale aj na zvýšenie spoločnej bezpečnosti a umožnenie bezproblémovej komunikácie. Dátové toky sú nevyhnutné pre hospodársky a spoločenský rozvoj a otvoria nové príležitosti pre ľudí, podniky a organizácie v celom Stredozemí.

V tejto súvislosti má naďalej kľúčový význam zlepšenie prístupu k verejným službám online, navrhovanie riešení v oblasti elektronickej správy vecí verejných a digitálnej verejnej

²⁴ Podľa štatistík Svetovej banky predstavujú mikropodniky, malé a stredné podniky v južnom Stredozemí 90 % celkového počtu podnikov a podieľajú sa dvoma tretinami na HDP a 75 % na zamestnanosti.

²⁵ BlueInvest je otvorený pre inovatívne startupy v oblasti modrého hospodárstva a MSP zo Stredozemia pôsobiace v oblasti technológií.

²⁶ COM(2025) 270.

²⁷ V rámci regionálneho mechanizmu pre startupy by sa mohli skúsenosti, ktorá má Európska rada pre inovácie (EIC) s financovaním rizikového kapitálu, využiť na podporu európskych inovácií v oblasti špičkových technológií, najmä pre krajiny v regióne, ktoré sú pridružené k programu Horizont Európa a už ho využívajú.

infraštruktúry, zabezpečenie kritickej infraštruktúry, zlepšenie digitálnej správy vecí verejných a regulácie a ochrana digitálnych práv.

Dostupnosť otvorených údajov a informácií prostredníctvom vesmírnych systémov vo vlastníctve EÚ, ako je napríklad Copernicus, ktorú umožňujú digitálne infraštruktúry, môže prispieť k zvýšeniu obchodných príležitostí v regióne.

Ponuka technologických riešení pre integrované digitálne a dátové hospodárstvo

Cieľom iniciatívy je **predložiť ponuku technologických riešení** pre partnerov z južného Stredozemia²⁸, a to najmä prostredníctvom:

- **podpory zavádzania bezpečnej a dôveryhodnej digitálnej infraštruktúry v oblasti podmorských káblových systémov, sietí 5G, širokopásmového pripojenia vo vidieckych oblastiach a infraštruktúry dátových centier pomocou:**
  - **spojenia všetkých zainteresovaných krajín v regióne prostredníctvom podmorských káblových systémov, ako sú Medusa a Blue-Raman**, s možnosťou rozšírenia aj na partnerov v Perzskom zálive. Tým sa uľahčí bezpečná a bezproblémová výmena údajov, a to aj prostredníctvom prepojenia s existujúcimi iniciatívami, ako je digitálny koridor EÚ – Afrika – India, pričom sa zároveň vytvorí prepojenie s koridorom India – Blízky východ – Európa (IMEC) a iniciatívou transstredozemskej spolupráce v oblasti energetiky a čistých technológií (T-MED),
  - **ponuky technickej a finančnej podpory na zavádzanie bezpečných a dôveryhodných 5G a dátových centier** v regióne prostredníctvom zapojenia medzinárodných finančných inštitúcií, EÚ a národných finančných inštitúcií **v súlade so súborom nástrojov 5G a s ďalšími príslušnými právnymi predpismi²⁹** a poskytovanej dôveryhodnými dodávateľmi,
- **spustenia programu budovania regionálnych telekomunikačných kapacít a preskúmania potenciálu vhodných telekomunikačných rámcov vrátane spolupráce v oblasti roamingu** medzi zainteresovanými partnermi z južného Stredozemia,
- **urýchlenia budovania ekosystémov umelej inteligencie** na základe modelu európskych centier digitálnych inovácií a tovární umelej inteligencie v EÚ³⁰ vrátane zavádzania infraštruktúry umelej inteligencie a dát a podpory univerzít, MSP, priemyslu a startupov pri vývoji a uplatňovaní umelej inteligencie v rôznych odvetviach, ako je výroba, zdravotníctvo, poľnohospodárstvo alebo klíma,
- **výmeny odborných znalostí a konkrétnych riešení týkajúcich sa elektronickej správy vecí verejných v oblasti digitálnych identít a DPI prostredníctvom:**
  - využívania **dôveryhodných služieb** s otvoreným zdrojovým kódom, **digitálnej identity** a bezpečných riešení DPI v súlade s pravidlami ochrany údajov,
  - zjednodušenia cezhraničných výmen medzi štátnou správou a podnikmi a zároveň uľahčenia mobility občanov,

²⁸ V súlade s medzinárodnou digitálnou stratégiou EÚ, JOIN(2025) 140.

²⁹ [Súbor nástrojov EÚ pre bezpečnosť 5G.](#)

³⁰ [Továrne umelej inteligencie | Formovanie digitálnej budúcnosti Európy.](#)

- **zintenzívnenia technických výmen a spolupráce v oblasti kybernetickej bezpečnosti**, a to aj na podporu kapacít na **odhaľovanie hrozieb a incidentov v oblasti kybernetickej bezpečnosti, prípravu a reakciu na ne.**

II.4. Investície do energie z obnoviteľných zdrojov a čistých technológií

Stredozemie je **hotspotom zmeny klímy a biodiverzity** a je ohrozené zväčšujúcimi sa **environmentálnymi výzvami a tlakmi**. Paktom sa stanoví **spoločný program na využitie potenciálu energie z obnoviteľných zdrojov v južnom Stredozemí a na dosiahnutie trojakého úspechu**: urýchlenie regionálnej dekarbonizácie, zlepšenie energetickej bezpečnosti a zvýšenie konkurencieschopnosti priemyslu. **Prechod na efektívny, spoľahlivý a udržateľný energetický model je pre tento región nevyhnutný**. V súlade s Dohodou o čistom priemysle ponúka obehové hospodárstvo efektívne využívajúce zdroje vrátane rozvoja energie z obnoviteľných zdrojov a výroby pomocou čistých technológií významné sociálno-ekonomické výhody a priťahuje priame zahraničné investície. Tieto ciele sa budú dosahovať prostredníctvom flexibilných a modernizovaných dvojstranných obchodných rámcov a nových foriem zapojenia, ako sú dohody o uľahčení udržateľných investícií a partnerstvá v oblasti čistého obchodu a investícií v kontexte iniciatívy transstredozemskej spolupráce v oblasti energetiky a čistých technológií. To sa bude rozvíjať aj prostredníctvom intenzívnejšej spolupráce s partnermi z Perzského zálivu, ako aj so subsaharskou Afrikou.

Iniciatíva transstredozemskej spolupráce v oblasti energetiky a čistých technológií (T-MED)

Iniciatívou sa podporí vzájomne prospešná transstredozemská spolupráca tým, že sa podporí domáca energetická transformácia a rozvoj čistých technológií v partnerských krajinách z južného Stredozemia a zároveň sa vytvoria hospodárske príležitosti a uľahčí sa obchod s energiou z obnoviteľných zdrojov a priemyselné partnerstvá v celom regióne, a to najmä prostredníctvom:

- **zriadenia investičnej platformy T-MED**, ktorá bude slúžiť ako koordinačný nástroj na rozvoj zásobníka projektov v oblasti výroby energie z obnoviteľných zdrojov, infraštruktúry sústav vrátane domácich prenosových a distribučných sústav v partnerských krajinách z južného Stredozemia, ktoré súvisia s projektmi spoločného záujmu identifikovanými podľa nariadenia o TEN-E, a výroby čistých technológií, Platforma bude spájať predkladateľov projektov, medzinárodné finančné inštitúcie, finančné inštitúcie EÚ a národné finančné inštitúcie, finančné nástroje EÚ a súkromných investorov s cieľom urýchliť rozsiahle investície so zameraním na kombinovanie a znižovanie rizika,
- **vytvorenia osobitného regulačného mechanizmu** na podporu partnerov z južného Stredozemia pri vykonávaní cielených regulačných reforiem a reforiem špecifických pre energetický sektor³¹ v súvislosti s investičnou pripravenosťou a prístupom k finančným nástrojom EÚ,

³¹ Môžu zahŕňať prístup tretích strán k sústave, zmluvy o nákupe elektriny, transparentnosť a reformu taríf vrátane reflexie nákladov, oddelenie, liberalizáciu veľkoobchodných a maloobchodných trhov, cezhraničný obchod a regionálnu integráciu.

- **modelovania energetických systémov** s cieľom lepšie posúdiť hospodárske a bezpečnostné vplyvy väčšieho rozšírenia obnoviteľných zdrojov energie, ako aj nových projektov energetickej infraštruktúry v regióne, a ich vplyvy na udržateľnosť,
- **poskytnutia prístupu k Nástroju technickej podpory**, ktorý slúži ako jednotné kontaktné miesto pre technickú pomoc v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, energetickej účinnosti, elektrifikácie a čistých technológií,
- **zavedenia programu certifikácie a podpory obchodu s energiou z obnoviteľných zdrojov** s cieľom umožniť cezhraničný obchod s elektrinou z obnoviteľných zdrojov a s čistým vodíkom. Bude vydaná praktická **príručka**, ktorá bude slúžiť ako návod na vykonávanie systémov certifikácie a pilotných cezhraničných záruk pôvodu³²,
- **posilnenia priemyselnej spolupráce v oblasti čistých technológií** s cieľom podporiť silné priemyselné partnerstvá medzi európskymi spoločnosťami a spoločnosťami z južného Stredozemia v rámci kritických hodnotových reťazcov. Môže ísť o solárnu a veternú energiu, elektrolyzéry a výrobu čistého vodíka, ako aj o technológie vykurovania a chladenia, technológie sústav a technológie uskladňovania, tepelné čerpadlá a technológie energetickej účinnosti v priemyselnom a stavebnom sektore,
- **podpory vytvorenia európskych podnikateľských organizácií v oblasti energetiky a čistých technológií špecifických pre jednotlivé krajiny priamo v daných krajinách**. To sa môže uskutočniť v spolupráci so sieťou Enterprise Europe Network a s európskymi priemyselnými zoskupeniami. Vytvorí sa **špecializovaná platforma zainteresovaných strán**, v rámci ktorej sa určia prioritné odvetvia, vypracujú sa komplexné rodovo responzívne akčné plány a aktívne sa zapojí súkromný sektor EÚ. Táto platforma bude takisto zohrávať ústrednú úlohu pri uľahčovaní možností spoločných investícií a rokovaní o dohodách o odbere, ktorými sa podporuje dlhodobá spolupráca v synergii a komplementárnosti s platformou EÚ pre energetiku a suroviny,
- **vytvorenia programu zručností T-MED³³**, ktorý bude nápomocný pri riešení nedostatkov v oblasti pracovnej sily a rodových rozdielov a zosúladení odbornej prípravy s potrebami priemyslu a zamestnávateľov.

II.5. Smerom k udržateľnému a odolnému Stredozemiu

Zmena klímy, znečistenie a strata biodiverzity výrazne ovplyvňujú stredozemský región a jeho odolnosť. Prechod na čistú energiu predstavuje aj príležitosť na zvýšenie udržateľnej konkurencieschopnosti v regióne. Pakt umožní využiť výhody vyplývajúce z takéhoto prechodu a zároveň riešiť rastúce dôsledky zmeny klímy a zhoršovanie životného prostredia, a to aj v rámci novej globálnej zmluvy proti znečisteniu plastmi. Paktom sa takisto bude riešiť

³² Bude potrebná regulačná spolupráca s krajinami južného Stredozemia, aby sa umožnilo plnenie požiadaviek na elektrinu z obnoviteľných zdrojov aj na palivá, ktoré sú v súlade s rámcom EÚ. Na umožnenie vzájomného uznávania záruk pôvodu budú potrebné osobitné dohody s tretími krajinami.

³³ Opatrenia spojené s existujúcimi partnerstvami v oblasti energetiky týkajúcimi sa energie z obnoviteľných zdrojov (Pakt o zručnostiach) a so súvisiacimi projektmi Erasmus+, ako je SHOREWINNER.

zraniteľnosť regiónu voči zmene klímy a zhoršovaniu životného prostredia podporou účinného plánovania a mobilizáciou dostupných finančných tokov pre udržateľné investície, a to tak medzinárodné, ako aj domáce, súkromné a verejné.

Partnerstvo pre prechod na čistú energiu, udržateľný rast a odolnosť

Cieľom iniciatívy je podporovať regionálnu spoluprácu a miestne partnerstvá v oblasti životného prostredia, a to aj v kontexte Barcelonského dohovoru³⁴, a v oblasti klímy pri presadzovaní prechodu na čistú energiu a hospodárskeho rozvoja odolného voči zmene klímy, a to najmä prostredníctvom:

- **zintenzívnenia spolupráce** so zainteresovanými partnermi z južného Stredozemia v **oblasti klimatických riešení** pomocou dialógu a podpory výmeny poznatkov, ako aj poskytovania cielej technickej pomoci v oblasti nástrojov na zmiernenie zmeny klímy vrátane stanovovania cien uhlíka,
- **rozvíjania investičných databáz na prispôsobenie sa zmene klímy** posilnením národných a miestnych kapacít na vypracovanie a realizáciu projektov, pričom sa využijú partnerstvá s medzinárodnými finančnými inštitúciami, klimatickými fondmi a so súkromnými zainteresovanými stranami,
- **vypracovania regionálneho plánu na uľahčenie investícií** do moderného čistenia odpadových vôd a nakladania s tuhým odpadom,
- **spustenia nových partnerstiev pre odolnosť v oblasti vody** s cieľom posilniť spoluprácu v oblasti integrovaného riadenia vodných zdrojov, najmä opätovného využívania vody,
- **posilnenia iniciatívy Green Forward**, ktorou sa posilňuje postavenie najmä MSP, s cieľom presadzovať obehové hospodárstvo a efektívne využívanie zdrojov, odstrániť plasty na jedno použitie, podporovať biohospodárstvo a presadzovať regulačný dialóg o obehovosti, napríklad aj v oblasti textilu,
- **podpory spoločného vykonávania globálneho rámca pre biodiverzitu**, najmä vykonávania národných stratégií a akčných plánov v oblasti biodiverzity a vytvárania, rozširovania a riadenia chránených oblastí, najmä chránených morských oblastí.

II.6. Podpora udržateľného modrého hospodárstva

Stredozemné more je zdrojom obživy miliónov ľudí, ale čelí rastúcemu environmentálnemu a hospodárskemu tlaku. Paktom sa bude podporovať spravodlivé, udržateľné a konkurencieschopné modré hospodárstvo v súlade s **Európskym oceánskym paktom**³⁵, a to aj v rámci ďalšieho ministerského vyhlásenia MedFish4ever, ktorým sa formuje ďalšia Všeobecná rybárska komisia pre Stredozemné more (GFCM) po roku 2027. Okrem toho sa v súlade s **Európskou stratégiou pre odolnosť v oblasti vody**³⁶ posilní správa vodných zdrojov a podporí sa efektívne a udržateľné využívanie vody prostredníctvom prepojenia vody, energie, potravín a ekosystémov.

³⁴ [Barcelonský dohovor a protokoly | UNEP MAP](#).

³⁵ COM(2025) 281.

³⁶ COM(2025) 280.

Modré stredozemské zdravie a bohatstvo

Cieľom iniciatívy je obnoviť prírodné zdroje stredozemských ekosystémov, posilniť ich odolnosť, zlepšiť udržateľnosť postupov rybolovu a akvakultúry a medzinárodnú správu rybného hospodárstva, ako aj podporiť inovácie v oblasti modrých technológií, a to najmä prostredníctvom:

- **podpory investícií do udržateľných riešení modrého hospodárstva** pomocou partnerstva pre modré Stredozemie a platformy BlueInvest,
- **spustenia odborného združenia pre modré hospodárstvo EÚ³⁷** s cieľom ponúknuť usmernenia založené na zhromažďovaní údajov, vývoji noriem pre údaje, metodikách, ako aj na analýze a výskume,
- **posilnenia diplomacie v oblasti oceánov** s cieľom spolupracovať s partnermi z južného Stredozemia pri presadzovaní dodržiavania medzinárodných noriem riadenia³⁸ a zlepšovaní právnych rámcov týkajúcich sa regionálneho riadenia rybárstva,
- **vypracovania nového projektu na zvýšenie kontrolných a inšpekčných kapacít pobrežných štátov** s cieľom posilniť regionálne riadenie rybárstva a bojovať proti nezákonnému, nenahlásenému a neregulovanému (NNN) rybolovu pomocou budovania kapacít v oblasti monitorovania, kontroly a dohľadu,
- **posilnenia regionálnej spolupráce na zabezpečenie súdržnejšieho a udržateľnejšieho využívania morského priestoru pomocou námorného priestorového plánovania** ako nástroja ochrany prírody a koexistencie činností na mori,
- **spustenia iniciatívy „Z vody na trh“** na podporu výrobcov, družstiev a združení v odvetví vodného hospodárstva s cieľom rozšíriť pridanú hodnotu ich produkcie, zlepšiť spracovanie a dosiahnuť nový trh vrátane prístupu k financiám a investíciám,
- **posilnenia spoločného výskumu a inovácií v oblasti prepojenia vody, energie, potravín a ekosystémov** na základe partnerstva PRIMA³⁹,
- **rozšírenia „Modrej stredozemskej misie“⁴⁰ na obnovu a odolnosť** a poskytovania výskumných a inovačných riešení na obnovu ekosystémov a biodiverzity Stredozemného mora a vody, zastavenie znečistenia z mora a z pozemných zdrojov, zníženie hluku v oceánoch, zvýšenie odolnosti voči zmene klímy a odolnosti v oblasti vody a pripravenosti pobrežných komunít na extrémne udalosti.

II.7. Udržateľná doprava a lepšia prepojenosť

Dobre prepojený región je kľúčom k podpore obchodu a rozvíjajúcich sa odvetví a zároveň k podpore dekarbonizácie hospodárskych činností. Spoločný stredozemský priestor často trpí dopravnou a regulačnou roztrieštenosťou, nedostatočnými investíciami a nedostatočnou kapacitou plánovania. To má zásadný vplyv na cezhraničnú mobilitu osôb, tovaru a služieb. Preto je nevyhnutné riešiť nedostatky v kapacitách a regulačný nesúlad v oblasti cieľ, efektívnosti, bezpečnosti, ochrany a environmentálnych noriem. Tým sa uľahčí

³⁷ Stredisko Európskej únie pre monitorovanie modrého hospodárstva.

³⁸ Predovšetkým ratifikovať a vykonávať dohodu o BBNJ.

³⁹ [Partnerstvo pre výskum a inováciu v oblasti Stredozemia \(PRIMA\)](#).

⁴⁰ [BlueMissionMed](#).

dosiahnutie cieľa, ktorým je rozšíriť transeurópsku dopravnú sieť EÚ (TEN-T) a prípadne ďalej zvýšiť prepojenie so susednými regiónmi, ako je Perzský záliv a ďalšie. Najmä ďalšou koordináciou a rozšírením hospodárskeho koridoru India – Blízky východ – Európa by sa posilnila spoľahlivá dopravná prepojenosť a bezpečná digitálna pripojiteľnosť v Stredozemí a zároveň by to prispelo k hospodárskej bezpečnosti regiónu.

Udržateľná doprava pre lepšie prepojený región

Cieľom iniciatívy je poskytovať spoľahlivé a udržateľné dopravné riešenia, a to najmä prostredníctvom:

- **zintenzívnenia spoločného úsilia na podporu výroby a využívania obnoviteľných a nízkouhlíkových palív pre dopravu** (námornú a leteckú) v súlade so zásadami stanovenými v nariadeniach EÚ o udržateľných leteckých palivách⁴¹, o udržateľných lodných palivách⁴² a v stratégii EÚ pre prístavy⁴³. Zahŕňať to bude aj snahu o zosúladenie udržateľných postupov v súlade s medzinárodnými normami (ICAO, IMO), čím sa zároveň podporí úsilie aktérov v Stredozemnom mori o prevenciu znečisťovania z lodí, ako aj úsilie o spoluprácu prostredníctvom regionálnych morských dohovorov⁴⁴ s cieľom podporiť čistý, bezpečný a chránený spoločný stredozemský priestor,
- **zlepšenia prepojenia v celom regióne prostredníctvom rozšírenia multimodálnych dopravných spojení a lepšej interoperability a zosúladenia právnych predpisov**, čím sa dosiahne pokrok smerom k rozšíreniu siete TEN-T do krajín južného Stredozemia a takisto prepojenie s koridorom India – Blízky východ – Európa (IMEC), iniciatívou transstredozemskej spolupráce v oblasti energetiky a čistých technológií (T-MED) a so subsaharskou Afrikou. Prepojením prístavov s inými, nízkouhlíkovými druhmi dopravy sa zabezpečí lepšia integrácia pobrežných uzlov s vnútrozemskými trhmi. Lepšie zosúladenie právnych predpisov možno zabezpečiť podporou projektov technickej pomoci a posilneným politickým dialógom,
- **zlepšenia leteckej prepojenosti** v súlade s environmentálnymi normami prostredníctvom pokračujúcej práce na existujúcich alebo nových dohodách o leteckej doprave na úrovni EÚ s partnermi z južného Stredozemia a podpory jednotného afrického trhu leteckej dopravy,
- **podpory projektov mestskej a vidieckej mobility s využitím odborných znalostí a technológií EÚ** s cieľom doplniť úsilie vynaložené v oblasti multimodálnej dopravy realizáciou koncepcie mestských uzlov TEN-T⁴⁵ a podporiť

⁴¹ PE/29/2023/REV/1, nariadenie (EÚ) 2023/2405.

⁴² PE/26/2023/INIT, nariadenie (EÚ) 2023/1805.

⁴³ P9 TA(2024)0025 – Budovanie komplexnej európskej prístavnej stratégie.

⁴⁴ Niekoľko členských štátov EÚ (Cyprus, Francúzsko, Grécko, Chorvátsko, Malta, Slovinsko, Španielsko a Taliansko), ako aj Alžírsko, Egypt, Izrael, Libanon, Líbya, Maroko, Sýria a Tunisko sú účastníkmi Regionálneho centra pre urgentnú akciu proti morskému znečisťovaniu pre Stredozemné more (REMPEC), ktoré spravuje Medzinárodná námorná organizácia (IMO) a ktoré funguje v rámci Barcelonského dohovoru pod správou UNEP.

⁴⁵ Koncepciou mestských uzlov TEN-T sa zabezpečuje 1. uznanie dôležitej úlohy miest v celkovej dopravnej sieti; 2. vypracovanie plánov udržateľnej mestskej mobility pre funkčnú oblasť v okolí miest; 3. zber údajov o bezpečnosti, udržateľnosti a dostupnosti a 4. vybudovanie multimodálnych uzlov.

udržateľnosť – aj prostredníctvom prispôsobenia sa zmene klímy a jej zmiernenia – a obývateľnosť rýchlo sa rozrastajúcich miest v Stredozemí.

II.8. Tvorba politík založená na faktoch a výmena poznatkov

Podpora tvorby politík založenej na faktoch a výmeny poznatkov má naďalej zásadný význam. Systém EÚ Copernicus ponúka najmä služby o stave životného prostredia na Zemi, ktoré sú založené na úplnej a bezplatnej politike otvoreného prístupu a môžu tak podporiť rozhodovanie založené na faktoch. Okrem toho je dostupnosť relevantných a porovnateľných oficiálnych štatistík a údajov nevyhnutná pre rozhodovanie a tvorbu politík založenej na faktoch.

Výmena poznatkov a štatistiky pre lepšie rozhodovanie

Cieľom iniciatívy je zlepšiť štatistiku, poznatky a zdieľanie údajov medzi EÚ a partnermi z južného Stredozemia, a to najmä prostredníctvom:

- **vytvorenia *ad hoc* mechanizmu** na výmenu informácií a posúdenie cezhraničných vplyvov príslušných právnych predpisov,
- **d’alšieho rozvoja spolupráce** s národnými štatistickými úradmi krajín južného Stredozemia s cieľom poskytovať relevantné a porovnateľné oficiálne štatistiky a údaje o oblastiach, na ktoré sa vzťahujú tri piliere paktu,
- výmeny najlepších postupov a skúseností, **využívania nových zdrojov údajov a moderných technológií vrátane umelej inteligencie** na vývoj nových štatistických poznatkov a príslušných štatistických nástrojov,
- **podpory inovácií vo verejnom sektore** prostredníctvom využívania dostupných údajov a informácií z kozmických systémov EÚ na prípravu rozhodnutí založených na faktoch v mnohých oblastiach, na ktoré sa pakt vzťahuje.

III. Bezpečnosť, pripravenosť a riadenie migrácie

Spoločný stredozemský priestor čelí výzvam súvisiacim s bezpečnosťou, prírodnými a človekom spôsobenými hrozbami, nelegálnou migráciou a riadením hraníc. Nestabilita v regionálnych hotspotoch spôsobuje neistotu a zaťažuje odolnosť spoločnosti.

Rastúci tlak na hraniciach, cezhraničná trestná činnosť a spoločné výzvy vyplývajúce z nelegálnej migrácie pozdĺž kľúčových trás si vyžadujú koordinované úsilie v boji proti prevádzkačstvu migrantov a obchodovaniu s ľuďmi a zároveň zaistenie bezpečných, usporiadaných a na právach založených prístupov, ktorými sa zabezpečuje ochrana práv migrantov a utečencov a podporujú sa cesty mobility, pričom riešenie týchto vzájomne prepojených problémov si vyžaduje trvalú a spoločnú spoluprácu na podporu stability a prosperity v celom regióne.

III.1. Mier a bezpečnosť

Medzinárodný poriadok založený na pravidlách je vystavený vážnemu tlaku. Popri tradičných hrozbách, ako je terorizmus a násilný extrémizmus a organizovaná trestná činnosť, sa objavujú aj nové cezhraničné hrozby, ako je kybernetická a zahraničná manipulácia s informáciami a zahraničné zasahovanie – často ako súčasť širších hybridných kampaní – alebo radikalizácia

mladistvých a mladých dospelých. Zvýšené využívanie námornej oblasti odhaľuje nové zraniteľné miesta, či už ide o riziká spojené s neštandardnými postupmi v lodnej doprave, alebo o rastúci význam námornej infraštruktúry.

Tieto hrozby patria medzi **najzávažnejšie a najkomplexnejšie spoločné bezpečnostné výzvy**. EÚ a partneri z južného Stredozemia musia užšie spolupracovať a budovať odolnosť, a to aj v súlade so záväzkami stratégie námornej bezpečnosti Európskej únie⁴⁶.

Cieľom paktu bude dosiahnuť **spoločné chápanie regionálnej a medzinárodnej bezpečnostnej situácie** a podporiť spoluprácu, a to aj v oblastiach, ako je prevencia a boj proti terorizmu a násilnému extrémizmu, obchádzanie sankcií EÚ, námorná bezpečnosť, odolnosť kritickéj infraštruktúry, hybridné a kybernetické hrozby, zahraničná manipulácia s informáciami a zahraničné zasahovanie, budovanie obranných kapacít, sprostredkovanie mieru a riešenie konfliktov.

V Stredozemí zohrávajú civilné a vojenské misie a operácie spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ (SBOP), najmä operácia IRINI a pomocná misia Európskej únie pre integrované riadenie hraníc v Líbyi (EUBAM Líbya), ústrednú úlohu pri podpore spolupráce s Líbyou, posilňovaní regionálnej stability, vykonávaní zbrojného embarga OSN voči Líbyi, boji proti nedovolenému obchodovaniu so zbraňami a prevádzacstvu. Mimo Stredozemného mora EÚ podporuje svojich partnerov v regióne prostredníctvom ďalších civilných a vojenských misií SBOP⁴⁷.

Euro-stredozemská iniciatíva v oblasti mieru a bezpečnosti

Iniciatívou sa podporí koordinovaný prístup ku konkrétnym témam v oblasti mieru a bezpečnosti, a to najmä prostredníctvom:

- **zriadenia regionálneho fóra pre EÚ a krajiny južného Stredozemia v oblasti mieru a bezpečnosti.** Fórum by mohlo poskytnúť neformálne prostredie na podporu spoločného regionálneho situačného povedomia, výmenu názorov a koordináciu prístupov k otázkam spoločného záujmu, ako je regionálna bezpečnostná situácia a príslušné mierové a bezpečnostné činnosti vrátane sprostredkovania mieru, a na identifikáciu potenciálnej podpory zameranej na posilnenie spôsobilostí partnerov,
- **podpory špecializovaných dialógov a konzultácií o mieri, bezpečnosti a obrane** s partnermi z južného Stredozemia,
- **preskúmania potenciálnych príspevkov partnerov z južného Stredozemia k misiám a operáciám SBOP**, najmä pomocou **nových rámcových dohôd o účasti**⁴⁸,
- **posilnenia spôsobilostí partnerov, a to aj prostredníctvom opatrení pomoci z Európskeho mierového nástroja a ďalšej koordinácie a synergií s činnosťami**

⁴⁶ [Stratégia námornej bezpečnosti – Európska komisia](#).

⁴⁷ Patria k nim EUNAVFOR ATALANTA a EUNAVFOR ASPIDES v Červenom mori, poradná misia Európskej únie na podporu reformy sektora bezpečnosti v Iraku (EUAM Iraq), pomocná hraničná misia Európskej únie na hraničnom priechode v Rafahu (EUBAM Rafah) a policajná misia EÚ pre palestínske územia (EUPOL COPPS).

⁴⁸ V dohodách sa vymedzujú podmienky účasti tretích krajín na operáciách krízového riadenia EÚ a vzťah týchto krajín s EÚ pri vykonávaní misií a operácií.

Organizácie Severoatlantickej zmluvy (NATO) v oblasti budovania kapacít, s ohľadom na rozhodovaciu autonómiu EÚ a NATO,

- **odbornej prípravy pod záštitou Európskej akadémie bezpečnosti a obrany,** napríklad v oblasti zmeny klímy, životného prostredia a mieru, bezpečnosti a obrany,
- **rozšírenia používania súboru nástrojov spravodajských informácií z otvorených zdrojov na odhaľovanie a analýzu zahraničnej manipulácie s informáciami a zahraničného zasahovania zameraných na dezinformácie založené na identite⁴⁹** a zvýšenia situačného povedomia s cieľom lepšie riešiť špecifiká zahraničnej manipulácie s informáciami a zahraničného zasahovania v regióne,
- **nadviazania dialógu s partnermi z južného Stredozemia o bezpečnosti podmorských káblov** v súlade s Akčným plánom EÚ na zaistenie bezpečnosti káblov⁵⁰, ktorý zahŕňa opatrenia na odhaľovanie, reakciu a obnovu,
- **zintenzívnenia spolupráce v oblasti hrozieb pre námornú bezpečnosť,** ako sú napríklad neštandardné postupy v lodnej doprave a rizikové plavebné postupy, a to aj v rámci Medzinárodnej námornej organizácie,
- **zintenzívnenia výmen a spolupráce** v oblasti prevencie násilného extrémizmu v rámci príslušných globálnych iniciatív vrátane **znalostného centra EÚ pre prevenciu radikalizácie,**
- **uľahčenia medziregionálnych výmen** medzi EÚ a regiónom južného Stredozemia v oblasti kybernetiky a zdravia,
- **posilnenia spolupráce s národnými orgánmi** prostredníctvom riešenia obchádzania sankcií a námorných rizík, rizík pre životné prostredie a hospodársku súťaž, ktoré predstavujú neštandardné postupy v lodnej doprave a rizikové plavebné postupy.

III.2. Zvyšovanie regionálnej pripravenosti

Budovanie bezpečného spoločného stredozemského priestoru si vyžaduje **zvýšenie pripravenosti regiónu na prírodné aj človekom spôsobené katastrofy a nebezpečenstvá.** Očakáva sa, že v regióne, ktorý sa otepľuje o 20 % rýchlejšie, než je celosvetový priemer, sa v dôsledku zmeny klímy zvýši súčasná panoráma rizík, ktorá bude pôsobiť ako multiplikátor hrozieb a povedie k častejším a závažnejším katastrofám, ktoré budú mať vplyv na životné prostredie a sociálno-ekonomické systémy, pričom ohrozia najmä pobrežné a ostrovné komunity.

Lesné požiare, suchá, nedostatok vody, ako aj povodne a extrémne poveternostné javy už ovplyvňujú zdravie pôdy a potravinovú bezpečnosť, ktoré sú kľúčovými faktormi politickej stability a sociálnej súdržnosti v regióne. Inovatívne poľnohospodárstvo zohráva dôležitú úlohu pri zvyšovaní pripravenosti na prírodné a človekom spôsobené katastrofy a hrozby.

Riziko hrozieb týkajúcich sa zdravia zdôrazňuje zásadný význam posilnenia opatrení v oblasti zdravotnej bezpečnosti na zaistenie odolnosti voči vznikajúcim hrozbám. V tejto súvislosti zostáva prioritou okrem budovania kultúry pripravenosti už v štádiu návrhu aj posilňovanie

⁴⁹ [How to Detect & Analyse Identity-Based Disinformation/FIMI: A Practical Guide to Conduct Open Source Investigations \(Ako odhaliť a analyzovať dezinformácie založené na identite/zahraničnú manipuláciu s informáciami a zahraničné zasahovanie: praktická príručka na vykonávanie vyšetrení s otvorenými zdrojmi\) | ESVC.](#)

⁵⁰ JOIN(2025) 9.

kapacít a spolupráce medzi verejnými a súkromnými partnermi v oblasti reakcie na neočakávané udalosti a zvyšovanie prevencie a mechanizmov spoločnej reakcie na extrémne poveternostné podmienky vrátane povodní a sucha v súlade s nedávno prijatou Stratégiou únie pripravenosti⁵¹. V súlade s „celovládny“ a „celospoločenský“ prístupom sú účinná decentralizácia a prepojenia s miestnymi orgánmi spolu s aktívnou účasťou organizácií občianskej spoločnosti nevyhnutné na zabezpečenie rýchlych reakcií, využitie miestnych znalostí a podporu odolnosti na úrovni komunity.

Pripravenosť na katastrofy v Stredozemí

Cieľom tejto iniciatívy je zlepšiť regionálnu pripravenosť a posilniť schopnosti reakcie v celom spoločnom stredozemskom priestore pomocou prístupu zohľadňujúceho všetky riziká. Tento cieľ sa dosiahne najmä prostredníctvom:

- **podpory rozvoja systému včasného varovania pred všetkými rizikami** na základe existujúcich nástrojov (napr. služba riadenia mimoriadnych udalostí programu Copernicus) v súlade s iniciatívou „Včasné varovania pre všetkých“ a cieľmi mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany týkajúcimi sa odolnosti voči katastrofám spojenými so stratégiami predbežných opatrení,
- **podpory pripravenosti v oblasti potravinovej bezpečnosti** na základe modelu Európskeho mechanizmu pripravenosti a reakcie na krízu potravinovej bezpečnosti⁵²,
- **posilnenia existujúcich dvojstranných dialógov o poľnohospodárskej politike** a nadviazania nových partnerských dialógov o agropotravinárskej politike s partnermi z južného Stredozemia v súlade s Víziou pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo⁵³,
- **posilnenia synergií v oblasti pripravenosti na katastrofy** s iniciatívou týkajúcou sa CBRN centier excelentnosti EÚ prostredníctvom odbornej prípravy a simulačných cvičení, výmeny najlepších postupov a zvyšovania informovanosti,
- **rozšírenia spolupráce v oblasti civilnej ochrany** na základe existujúcich regionálnych iniciatív a využitia programov spolupráce Interreg⁵⁴. **Nové európske hasičské centrum so sídlom na Cypre** bude podporovať aj regionálnych susedov⁵⁵,
- **skúmania možností, ktoré poskytuje modelovanie pomocou umelej inteligencie** v oblasti pripravenosti na katastrofy, a to najmä prostredníctvom **zlepšenia kapacít krízového riadenia a reakcie na núdzové situácie** integráciou algoritmov umelej

⁵¹JOIN(2025) 130.

⁵² [Ensuring global food supply and food security \(Zaistenie globálnych dodávok potravín a potravinovej bezpečnosti\) – Európska komisia.](#)

⁵³ COM(2025) 75 final.

⁵⁴ [Domov – Program Interreg Euro-MED.](#)

⁵⁵ Medzi existujúce regionálne iniciatívy patrí napríklad nadviazanie na zriadenú spoluprácu v oblasti hasenia požiarov medzi Cyprom, Jordánskom a Egyptom. Vytvorenie nového európskeho hasičského centra navrhla predsedníčka Komisie von der Leyenová vo svojom prejave o stave Únie z roku 2025.

inteligencie do existujúcich služieb a vývojom systémov na podporu rozhodovania o viacerých nebezpečenstvách v rámci iniciatívy umelej inteligencie pre verejné blaho⁵⁶.

III.3. Riadenie migrácie

Migrácia je globálnou realitou. Jej riadenie je spoločnou zodpovednosťou, ktorá si vyžaduje úzku spoluprácu a **komplexný prístup založený na celej trase a právach** v súlade s vonkajším rozmerom Paktu o migrácii a azyle⁵⁷. To zahŕňa posilnenie riadenia migrácie, zlepšenie riadenia hraníc, predchádzanie nelegálnym odchodom, podporu úsilia v boji proti prevádzachtvu migrantov a obchodovaniu s ľuďmi, ako aj podporu legálnej migrácie a mobility v súlade s medzinárodným právom a ľudskými právami. Neoddeliteľnou súčasťou tohto prístupu je aj uľahčenie účinných činností v oblasti návratu, readmisie a reintegrácie, ako aj podpora úsilia o presídlenie a poskytovanie riešení na zabezpečenie ochrany migrantov, utečencov a žiadateľov o azyl na trasách. Keďže miestne orgány a hostiteľské komunity sú v popredí tejto práce, je nevyhnutné posilniť ich kapacity v tejto oblasti, a to aj prostredníctvom podpory medzinárodných organizácií, ako sú UNHCR a IOM.

---

⁵⁶ Algoritmy umelej inteligencie by sa mohli napríklad integrovať do Európskeho informačného systému o lesných požiaroch a Globálneho informačného systému o prírodných požiaroch. [Umelá inteligencia pre verejné blaho | Formovanie digitálnej budúcnosti Európy](#).

⁵⁷ COM(2024) 251.

Zavedenie prístupu k riadeniu migrácie zameraného na celú trasu

Iniciatívou sa podporí spoločný prístup k migračným trasám vedúcim do Stredozemného mora a cez neho. Posilní a doplní sa ňou aj dvojstranná spolupráca v oblasti migrácie, a to najmä prostredníctvom:

- **posilnenia kapacít na primerané riadenie migrácie a lepšie riešenie dôsledkov a výziev pre miestne komunity.** Väčšia spolupráca s príslušnými aktérmi povedie k zvýšeniu schopnosti predchádzať migračným krízam a reagovať na ne prostredníctvom rozvoja systémov včasného varovania, nástrojov na monitorovanie rizík a pohotovostných plánov viacerých zainteresovaných strán,
- **zintenzívnenia dôstojných dobrovoľných návratov a reintegrácie** migrantov z partnerských krajín z južného Stredozemia do ich krajín pôvodu,
- **posilnenia spolupráce v oblasti účinných návratov a readmisie** osôb s neoprávneným pobytom v EÚ,
- posilnenia spolupráce v oblasti predchádzania nelegálnej migrácii, boja proti prevádzkačstvu migrantov a obchodovaniu s ľuďmi prostredníctvom **operačných partnerstiev** a príslušných projektov, a to aj v rámci **globálnej aliancie**⁵⁸,
- **organizovania regionálnych kampaní na zvyšovanie povedomia o postupoch udeľovania krátkodobých víz** s cieľom obmedziť prekážky a uľahčiť udeľovanie víz za účasti členských štátov EÚ vydávajúcich víza v príslušných partnerských krajinách južného Stredozemia,
- **rozšírenia partnerstiev zameraných na talenty**⁵⁹ a **spustenia iniciatívy okruhu talentov EÚ** s cieľom uľahčiť prepojenia medzi zamestnávateľmi v EÚ a uchádzačmi o zamestnanie z partnerských krajín, a to aj prostredníctvom zjednodušenia udeľovania víz študentom, kvalifikovaným pracovníkom, výskumným a akademickým pracovníkom,
- **zlepšenia priestoru na ochranu zraniteľných migrantov, žiadateľov o azyl a utečencov** v južnom Stredozemí v súlade s medzinárodnými záväzkami, najmä prostredníctvom **nového regionálneho projektu ochrany pre južné Stredozemie**, ktorým sa bude podporovať výmena osvedčených postupov v špecifických otázkach ochrany,
- **podpory dobrovoľného úsilia členských štátov v oblasti presídľovania a prijímania osôb z humanitárnych dôvodov.**

III.4. Presadzovanie práva, justičná spolupráca a bezpečnosť hraníc

Účinná, na právach založená a integrovaná stredozemská spolupráca v oblasti riadenia hraníc a pátrania a záchrany je nevyhnutná na premenu hraníc na bezpečnejšie oblasti a brány pre prosperitu a bezpečnosť ľudí.

⁵⁸ [*Call to Action on a Global Alliance to Counter Migrant Smuggling*](#) (Výzva na prijatie opatrení v rámci globálnej aliancie na boj proti prevádzkačstvu migrantov).

⁵⁹ Už boli spustené v Maroku, Tunisku a Egypte.

Na základe činností vykonávaných v rámci **Globálnej aliancie na boj proti prevádzachtvu** sa posilnená spolupráca a výmena informácií zameria na harmonizované prístupy k hraničnému a námornému dozoru, ako aj ku kontrolám na hraničných priechodoch a počas colných kontrol. Touto intenzívnejšou spoluprácou a výmenou spravodajských informácií sa posilní aj koordinácia medzi aktérmi presadzovania práva na hraniciach s cieľom zintenzívniť boj proti zločineckým sieťam zapojeným do prevádzachtva migrantov a obchodovania s ľuďmi a zabrániť pohybu osôb, ktoré by mohli predstavovať bezpečnostné hrozby.

Medzi EÚ a partnermi z južného Stredozemia prebieha rozsiahla spolupráca s cieľom zlepšiť kapacity partnerov na účinné riadenie hraníc. Čoraz viac cezhraničná a globálna povaha bezpečnostných hrozieb, ktorá sa zhoršuje v dôsledku rýchleho vývoja technológií, si vyžaduje posilnenú a účinnejšiu spoluprácu. Cieľom tejto iniciatívy je narúšať nezákonné činnosti a bojovať proti nim, zaistiť bezpečné prostredie a ochranu osôb a tovaru v spoločnom stredozemskom priestore.

Bezpečné hranice

Iniciatívou sa zavedie **spoločný prístup k integrovanému riadeniu a bezpečnosti hraníc**, a to najmä prostredníctvom:

- **posilnenia inštitucionálnych a operačných kapacít riadenia hraníc** pri súčasnom zabezpečení súladu s normami v oblasti ľudských práv prostredníctvom cieľenej technickej pomoci a vytvárania synergií s existujúcimi programami. Táto pomoc bude zahŕňať podporu činností zameraných na budovanie kapacít a spoločný vývoj stálych operačných postupov,
- **výberu malých až stredne veľkých pilotných projektov** na realizáciu na základe uvedených opatrení a výmen, ktoré by mohli mať potenciál rozvinúť sa do dlhodobějších projektov,
- **zosúladenia noriem a očakávania colného vybavenia** prostredníctvom digitalizácie s cieľom znížiť preťaženie a skrátiť čas prepravy,
- **zvyšovania informovanosti a výmeny poznatkov**, napríklad prostredníctvom spoločného prostredia na výmenu informácií pre námornú oblasť EÚ, počnúc študijnými návštevami a výmenami pre stredný a vyšší manažment z orgánov riadenia hraníc,
- **podpory spolupráce medzi pohraničnou a pobrežnou strážou v Stredozemí** s cieľom posilniť budovanie kapacít a zručností pri riešení námorných situácií optimalizáciou využívania fóra o funkciách pobrežnej stráže v Stredozemí a iných mechanizmov a fór spolupráce medzi EÚ a južným susedstvom,
- **podpory rokovaní o dohodách o pracovných podmienkach** medzi Európskou agentúrou pre pohraničnú a pobrežnú stráž (Frontex) a orgánmi riadenia hraníc partnerov z južného Stredozemia a ich **vykonávania**.

Trestná činnosť nepozná hranice. Je nevyhnutné zabezpečiť kolektívnu a koordinovanú reakciu na boj proti korupcii, nadnárodnej organizovanej trestnej činnosti a terorizmu. Väčšia justičná spolupráca a spolupráca v oblasti presadzovania práva je nevyhnutná na zabezpečenie náležitého vyšetrovania a účinného stíhania trestných činov. Takáto spolupráca si vyžaduje pevný rámec ochrany osobných údajov, procesných práv a komplexných rámcov trestného

súdnicstva. Na podporu policajnej a justičnej spolupráce v regióne sa už uskutočňujú rôzne opatrenia. Preklenutie rozdielu medzi budovaním kapacít, spolupracou a konkrétnymi operačnými výsledkami však zostáva významnou výzvou, ktorá si vyžaduje ďalšie zblížovanie cieľov. Na riešenie tohto problému je nevyhnutná posilnená spolupráca a výmena informácií, odborných poznatkov a včasných varovaní medzi EÚ a našimi partnermi z južného Stredozemia, aby sa zlepšila pripravenosť na trendy v oblasti drog a posilnila sa operačná spolupráca proti obchodovaniu s drogami s Námorným centrom analýz a operácií – narkotiká.

MED-OP: Justičná spolupráca a spolupráca v oblasti presadzovania práva

Cieľom tejto iniciatívy bude posilniť našu spoločnú reakciu v boji proti závažnej a organizovanej trestnej činnosti a terorizmu posilnením spolupráce v oblasti presadzovania práva a justičnej spolupráce. Podporí sa ňou zblížovanie noriem v rámci celého regiónu a naprieč ním s cieľom umožniť operačnú spoluprácu a poskytnúť silnejšie záruky pre občanov a ich práva. Tento cieľ sa dosiahne najmä prostredníctvom:

- **zavedenia regionálneho dialógu o vnútornej bezpečnosti**, ktorý by sa pravidelne zvolával medzi vysokými predstaviteľmi bezpečnostnej politiky zo spoločného stredozemského priestoru podľa vzoru Stáleho výboru EÚ pre operačnú spoluprácu v oblasti vnútornej bezpečnosti. Práca v rámci regionálneho dialógu by mala viesť k prijatiu plánu operačnej spolupráce v oblastiach spoločného záujmu, ktorý sa bude pravidelne aktualizovať,
- **usmerňovania spoločného úsilia** v boji proti závažnej a organizovanej trestnej činnosti a terorizmu, a to aj s podporou členských štátov a agentúr EÚ, a to prostredníctvom:
  - podpory zblížovania cieľov a kľúčových reforiem v oblasti spravodlivosti a ochrany údajov, a to aj prostredníctvom špecializovanej technickej pomoci,
  - riešenia kľúčových nedostatkov v operačnej odbornej príprave,
  - zavedenia pravidelných dialógov expertov,
  - vykonávania študijných návštev a krátkodobého vysielania národných expertov,
  - využívania špecializovanej technickej pomoci,
- **podpory rokovaní a vykonávania medzinárodných dohôd a dohôd o pracovných podmienkach** vrátane dohôd s Europolom, agentúrou CEPOL, Eurojustom a Európskou prokuratúrou.

3. VYKONÁVANIE A MONITOROVANIE

Na **vykonávanie a monitorovanie paktu** bude dohliadať **dvojúrovňová štruktúra, a to na úrovni EÚ a na euro-stredozemskej úrovni.**

Na **úrovni EÚ** budú útvary Komisie a Európska služba pre vonkajšiu činnosť zabezpečovať koordináciu a technický dohľad nad vykonávaním paktu. Diskusia o zavádzaní paktu sa bude konať na zasadnutí **Rady pre zahraničné veci (FAC)** každý polrok na základe aktuálnych informácií o vykonávaní, ktoré poskytne Komisia a vysoká predstaviteľka. Tieto diskusie umožnia prípravu **každoročného stretnutia ministrov EÚ a južného susedstva.**

Európsky parlament bude pravidelne informovaný prostredníctvom svojich príslušných výborov a medziparlamentných delegácií. Informovaný bude aj Európsky hospodársky a sociálny výbor a Výbor regiónov. Európsko-stredomorské zhromaždenie regionálnych a miestnych samospráv slúžiť ako kľúčový inštitucionálny kanál pre regionálne a miestne príspevky.

Na **euro-stredozemskej úrovni** sa bude dvakrát ročne schádzať **spoločná skupina na úrovni riadiacich pracovníkov**, ktorá bude monitorovať vykonávanie paktu prostredníctvom osobitného **akčného plánu**. Skupina bude združovať zástupcov Európskej únie a partnerov z južného Stredozemia. Skupina sa bude podieľať aj na príprave **každoročných stretnutí ministrov EÚ a južného susedstva**. Na diskusie skupiny by mohli byť v prípade potreby prizvaní aj ďalší aktéri, ako sú národné finančné inštitúcie a medzinárodné finančné inštitúcie, zástupcovia občianskej spoločnosti a zástupcovia iných krajín a medzinárodných organizácií.

Iniciatívy navrhnuté v rámci paktu sa premietnu do **osobitného akčného plánu**, v ktorom budú uvedené zúčastnené krajiny a zainteresované strany pre každú iniciatívu. Vykonávanie akčného plánu sa bude hodnotiť spoločne. Bude to živý dokument a časom sa budú pridávať nové iniciatívy.

Počiatkový akčný plán predložia útvary Komisie a Európska služba pre vonkajšiu činnosť v prvom štvrtroku 2026 na spoločnej skupine na úrovni riadiacich pracovníkov a bude sa priebežne aktualizovať a spoločne preskúmavať.

Únia pre Stredozemie má skúsenosti s budovaním regionálnych sietí a vedením vlajkových projektov. Únia pre Stredozemie bude vďaka svojej zvolávacej právomoci podporovať zasadnutia spoločnej skupiny a bude takisto partnerom pri zavádzaní paktu⁶⁰, a to aj prostredníctvom zasadnutí ministrov.

Parlamentné zhromaždenie mládeže pre Stredozemie poskytne dôležité usmernenie pri realizácii a rozvoji iniciatív v rámci paktu. Podobne **sa budú organizovať pravidelné dialógy s organizáciami občianskej spoločnosti** vrátane akademickej obce, výskumných pracovníkov, sociálnych, kultúrnych a hospodárskych aktérov, ako aj s podnikateľskou komunitou.

4. ZÁVER

Pakt navrhuje **EÚ spolu s partnermi z južného Stredozemia na politické schválenie v novembri 2025** pri príležitosti 30. výročia Barcelonského vyhlásenia.

Prostredníctvom paktu budeme formovať našu spoločnú budúcnosť v duchu partnerstva a spoločnej zodpovednosti, čím vytvoríme **hlbšie integrovaný, odolnejší a bezpečnejší spoločný stredozemský priestor**.

---

⁶⁰ Únia pre Stredozemie získala odborné znalosti v špecifických oblastiach, ako sú vzdelávanie, zamestnanosť a hospodársky rozvoj, voda, životné prostredie a modré hospodárstvo; krízové riadenie a civilná ochrana.